

Soạn bài Phát biểu tự do - Ngữ văn lớp 12

Câu 1. Anh (chị) hãy tìm một vài ví dụ từ đời sống của bản thân để chứng tỏ rằng: Trong thực tế không phải lúc nào con người cũng chỉ phát biểu những ý kiến mà mình đã chuẩn bị kỹ càng, theo những chủ đề định sẵn.

Trả lời:

Rất nhiều tình huống xảy ra trong cuộc sống buộc mỗi người phải tham gia phát biểu tự do: trong buổi họp lớp bất ngờ được mời phát biểu: được bạn bè, người thân hỏi ý kiến về một vấn đề nào đó: được yêu cầu cho ý kiến trong một buổi nói chuyện...

Ví dụ cụ thể:

- Trong một buổi giao lưu chủ đề "Chát với 8X" của Đài truyền hình kĩ thuật số, khi được người dẫn chương trình gợi ý: "*Trong chuyến đi Châu Âu, kỉ niệm nào anh nhớ nhất?*", một khách mời (nghệ sĩ) đã phát biểu: "*Có rất nhiều kỉ niệm đáng nhớ trong chuyến đi ấy: chụp ảnh lưu niệm với bạn bè, những buổi biểu diễn, gặp gỡ bà con Việt Kiều... Nhưng có lẽ kỉ niệm đáng nhớ nhất trong chuyến đi ấy, vâng, tôi nhớ ra rồi, đó là đêm diễn cho bà con Việt Kiều ta ở Paris...*". Và cứ thế, vị khách mời đã phát biểu rất say sưa những cảm nhận của mình và đêm biểu diễn ấy: nhạc sĩ biểu diễn ra sao, bà con cảm động thế nào, những người nước ngoài có mặt hôm ấy đã phát biểu những gì,....

- Một bạn học sinh, khi được cô giáo nêu vấn đề: "*Hãy phát biểu những hiểu biết của em về Thơ Mới Việt Nam giai đoạn 1930 - 1945*", đã giơ tay xin phát biểu ý kiến: "*Thưa cô, em chỉ xin phát biểu về mảng thơ tình thôi được không ạ*". Được sự đồng ý của cô giáo, bạn học sinh ấy đã phát biểu một cách say sưa, hào hứng (tuy có phần hơi lan man) về mảng thơ tình trong phong trào Thơ Mới: những nhà thơ có nhiều thơ tình, những bài thơ tình tiêu biểu, những cảm nhận về thơ tình...

- Trong buổi đại hội chi đoàn, mặc dù không được phân công tham luận nhưng ngay sau khi bạn A phát biểu về phong trào "*Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*", bạn B phát biểu và đóng góp ý kiến rất hay, rất bổ ích, thậm chí còn hơn cả bài phát biểu chuẩn bị sẵn của bạn A.

Câu 2. Từ những ví dụ về tình huống phát biểu tự do đã tìm được, anh (chị) hãy cho biết, vì sao con người luôn có nhu cầu phát biểu tự do?

Trả lời:

- Trong quá trình sống, học tập và làm việc, con người có nhiều điểm say mê (hay buộc phải tìm hiểu) trí thức vô cùng và hiểu biết của người có hạn nên chia sẻ và được chia sẻ là điều vẫn thường gặp.

"*Con người là tổng hòa các mối quan hệ xã hội*". Vì vậy, phát biểu tự do là một nhu cầu (muốn nghe người khác nói) đồng thời là một yêu cầu (người khác muốn được nghe mình nói). Qua phát biểu tự do, con người sẽ hiểu người, hiểu mình và hiểu đời hơn.

Câu 3. Làm thế nào để phát biểu tự do thành công? (Chọn những phương án đúng SGK trang 163).

Trả lời:

Phương án đúng là a, b, c, e, g.

Câu 4. Tình huống phát biểu tự do: Trước đông đảo bạn bè và đề tài tự chọn.

Trả lời:

Chủ đề cụ thể (chẳng hạn: tình bạn trong thời kì hiện nay).

Vì sao mình chọn chủ đề ấy: (chẳng hạn: tôi rất tâm đắc, hoặc đề tài này được nhiều người quan tâm: đây là chủ đề quen thuộc nhưng hấp dẫn...). Phác nhanh trong óc những ý chính của lời phát biểu và sắp xếp chúng theo trình tự hợp lí. Chẳng hạn:

- (1) Tâm quan trọng của một vấn đề tình bạn trong thời đại ngày nay.
- (2) Các yếu tố trong cuộc sống hiện nay ảnh hưởng đến tình bạn.
- (3) Những yêu cầu, tiêu chuẩn của tình bạn hiện nay.
- (4) Ý nghĩa cao đẹp của tình bạn trong thời kì hiện nay.

Nghĩ cách thu hút sự chú ý của người nghe. Ví dụ:

- Nhấn mạnh những chỗ có ý nghĩa quan trọng
- Đưa ra những thông tin mới, bất ngờ, có sức gây ấn tượng.
- Lồng nội dung phát biểu vào những câu chuyện kể lí thú, hấp dẫn, tìm cách diễn đạt dễ tiếp nhận và trong hoàn cảnh thích hợp có thêm sự gợi cảm, hài hước.
- Thể hiện sự hào hứng của bản thân qua ánh mắt, giọng nói, điệu bộ, tạo cảm giác gần gũi, có sự giao lưu giữa người nói và người nghe.

LUYỆN TẬP

Câu 1. Sưu tầm những lời phát biểu tự do đặc sắc.

Học sinh tự làm bài và bằng cách tìm các bài phát biểu, bài nói chuyện tự do của các nhà lãnh đạo (với các đề tài chính trị - xã hội), hoặc các nhà văn, nhà thơ (với đề tài văn học).

Câu 2. Giả sử anh (chị) tham khảo một quyển sách đang được giới trẻ quan tâm, yêu thích và được phát biểu ý kiến của mình. Hãy ghi lại lời phát biểu đó và nhận xét (xem SGK).

Gợi ý:

- Đó thực sự là phát biểu tự do hay phát biểu theo chủ đề sẵn?
- So với những yêu cầu đặt ra cho những ý kiến phát biểu tự do thì lời phát biểu của bản thân có những yếu điểm và hạn chế gì?

Lưu ý: Học sinh bám sát khái niệm, những yêu cầu và cách phát biểu tự do để phân tích.